

CÎTEVA TEZAURE MONETARE ANTICE DESCOPERITE ÎN REGIUNEA BUCUREȘTI

DE

CONSTANTIN PREDĂ

I. Tezaur de monede de bronz din Cyzic (com. Curcani, r. Oltenița)

În colecția George Buzdugan¹ din București se află un tezaur compus din 36 de monede de bronz, emise de orașul Cyzic, spre sfârșitul epocii elenistice. El a fost achiziționat prin anul 1935, de la un țăran din comuna Curcani, situată în apropiere de Oltenița. Nu se știe dacă țăranul care deținea monedele a fost și descoperitorul lor. De asemenea nu avem nici certitudinea deplină asupra locului de descoperire. Din informațiile primite reiese că tezaurul s-a găsit pe teritoriul comunei Curcani. Indicația pare să fie cu atât mai verosimilă, cu cât ea nu provine de la un mijlocitor — cunoscător al valorii istorice a acestor monede, sau de la un negustor interesat în vânzarea lor, ci de la un țăran care nu avea interes să ascundă adevărul.

Cu toate acestea, credem necesar totuși să păstrăm unele rezerve cerute de situația amintită, ca și de împrejurarea că pînă acum nu știm să se mai fi descoperit astfel de monede în regiunea de la nord de Dunăre. Faptul acesta nu trebuie însă să ne mire, deoarece — așa cum vom vedea mai departe — în zona carpato-dunăreană întîlnim monede de bronz din aceeași vreme, care provin din orașele grecești de pe coasta de vest sau de sud a Mării Negre.

Monedele sînt în general bine conservate. Pe suprafața lor se păstrează o crustă fină de oxid de cupru, uniform repartizată pe ambele fețe. Această crustă nu a dăunat însă conservării monedelor, care, la adăpostul ei, și-au păstrat de cele mai multe ori scrierea și reprezentările lor specifice.

Iată descrierea lor :

1. Av. Capul zeiței Core Soteira cu cunună de spice spre dr.; împrejur cerc perlat.

Rv. Cunună de stejar, în cuprinsul căreia se citește, sus K Y, jos **Ι** **Ι**, iar la mijloc monograma **Α**; în exergă, **Α**.

AE. Greut. 6,12 g. Diam. 18 mm (fig. 1/1).

¹ Mulțumim pe această cale colecționarului George Buzdugan pentru că ne-a pus la dispoziție tezaurul pentru a fi studiat.

Head, p. 526—7²; Sylloge-Mysia, nr. 68—74³.

2. *Idem*, dar moneda ceva mai tocită.
AE. Greut. 6,01 g. Diam. 17,5 mm (fig. 1/2).
3. *Idem*, dar litera din exergă rămasă în afara phlanului monetar.
AE. Greut. 6,44 g. Diam. 17 mm (fig. 1/3).
4. *Idem*, dar monograma , iar în exergă [A] ?
AE. Greut. 5,15 g. Diam. 17 mm.
5. *Idem*, dar în exergă Σ .
AE. Greut. 5,29 g. Diam. 17,5 mm (fig. 1/4).
6. *Idem*, dar litera din exergă, în afara phlanului monetar.
AE. Greut. 4,21 g. Diam. 17 mm.
7. *Idem*, dar moneda mai slab conservată.
AE. Greut. 4,82 g. Diam. 18,5 mm.
8. *Idem*, dar moneda bine conservată și cu sigla B ; în exergă, Π .
AE. Greut. 5,21 g. Diam. 18,5 mm (fig. 1/5).
9. *Idem*, dar sigla E, iar litera din exergă în afara phlanului monetar.
AE. Greut., 6,33 g. Diam. 20 mm (fig. 1/6).
10. *Idem*.
AE. Greut. 5,93 g. Diam. 18 mm.
11. *Idem*, dar E ? (probabil), iar în exergă, Π .
AE. Greut. 5,17 g. Diam. 20,5 mm (fig. 1/7).
12. *Idem*, dar sigla , iar în exergă, N.
AE. Greut. 5,40 g. Diam. 20 mm (fig. 1/8).
13. *Idem*, dar în exergă, Σ .
AE. Greut. 6,87 g. Diam. 18,5 mm (fig. 1/9).
14. *Idem*, dar în exergă, T.
AE. Greut. 5,05 g. Diam. 17 mm (fig. 1/10).
15. *Idem*, dar sigla , iar litera din exergă în afara phlanului monetar.
AE. Greut. 5,41 g. Diam. 19 mm (fig. 1/11).
16. *Idem*, dar monograma , iar în exerga, H.
AE. Greut. 5,65 g. Diam. 18 mm (fig. 1/12).
17. *Idem*, dar în exergă probabil N.
AE. Greut. 4,38 g. Diam. 20 mm.
18. *Idem*, dar în exergă, Y.
AE. Greut. 5,17 g. Diam. 19 mm (fig. 2/1).
19. *Idem*, dar în exergă probabil Y.
AE. Greut. 4,93 g. Diam. 19,5 mm.
20. *Idem*, dar în exergă nu se mai citește nimic.
AE. Greut. 5,32 g. Diam. 19 mm.
21. *Idem*.
AE. Greut. 5,38 g. Diam. 18,5 mm (fig. 2/2).

² B. Head, *Historia Numorum*, Oxford, 1911.

³ *Sylloge Numorum Graecorum — Mysia*, Copenhaga, 1945.

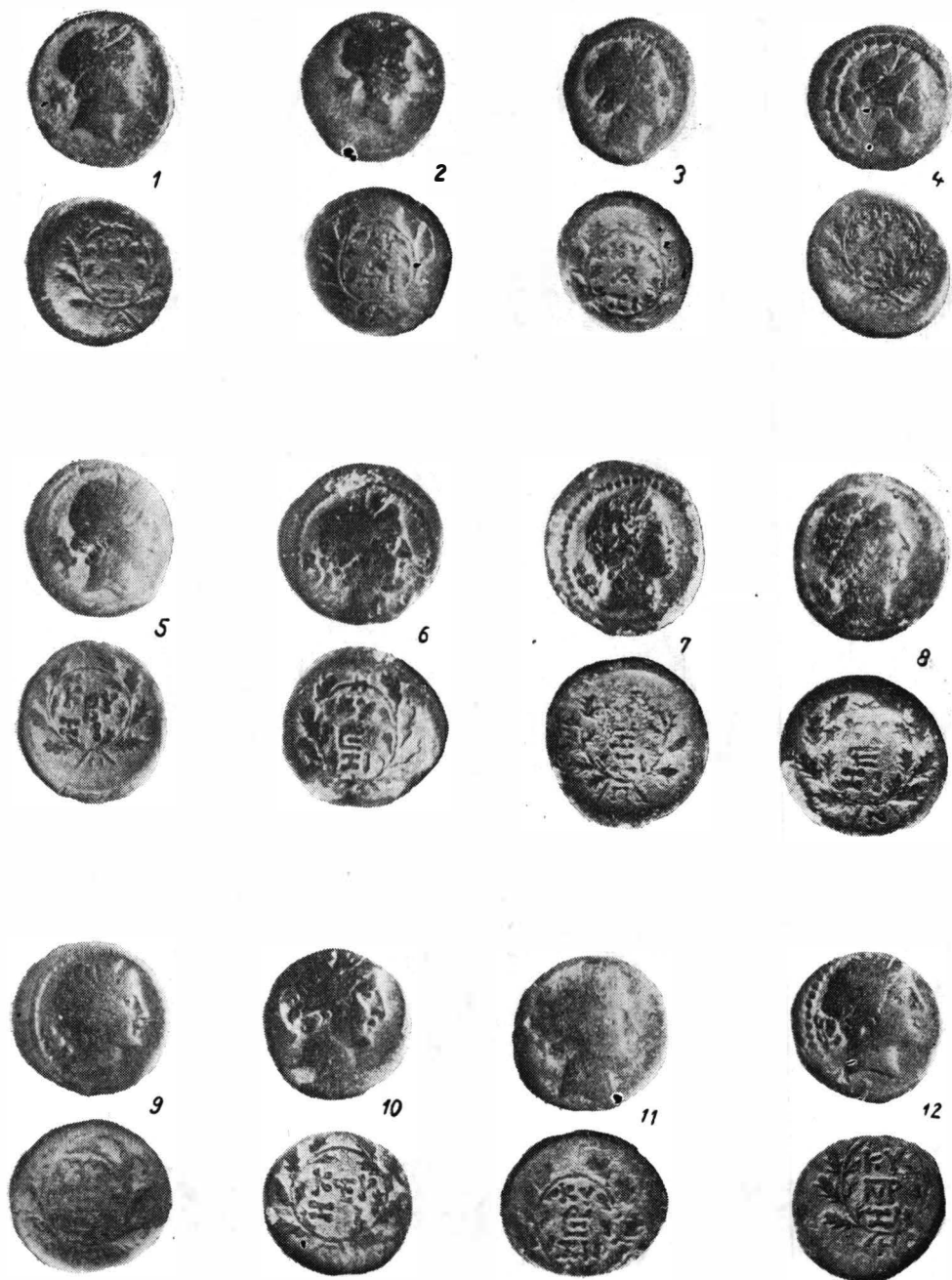

Fig. 1. — Tezaur de monede de bronz din Cyzic, descoperit la Curcani (reg. București).

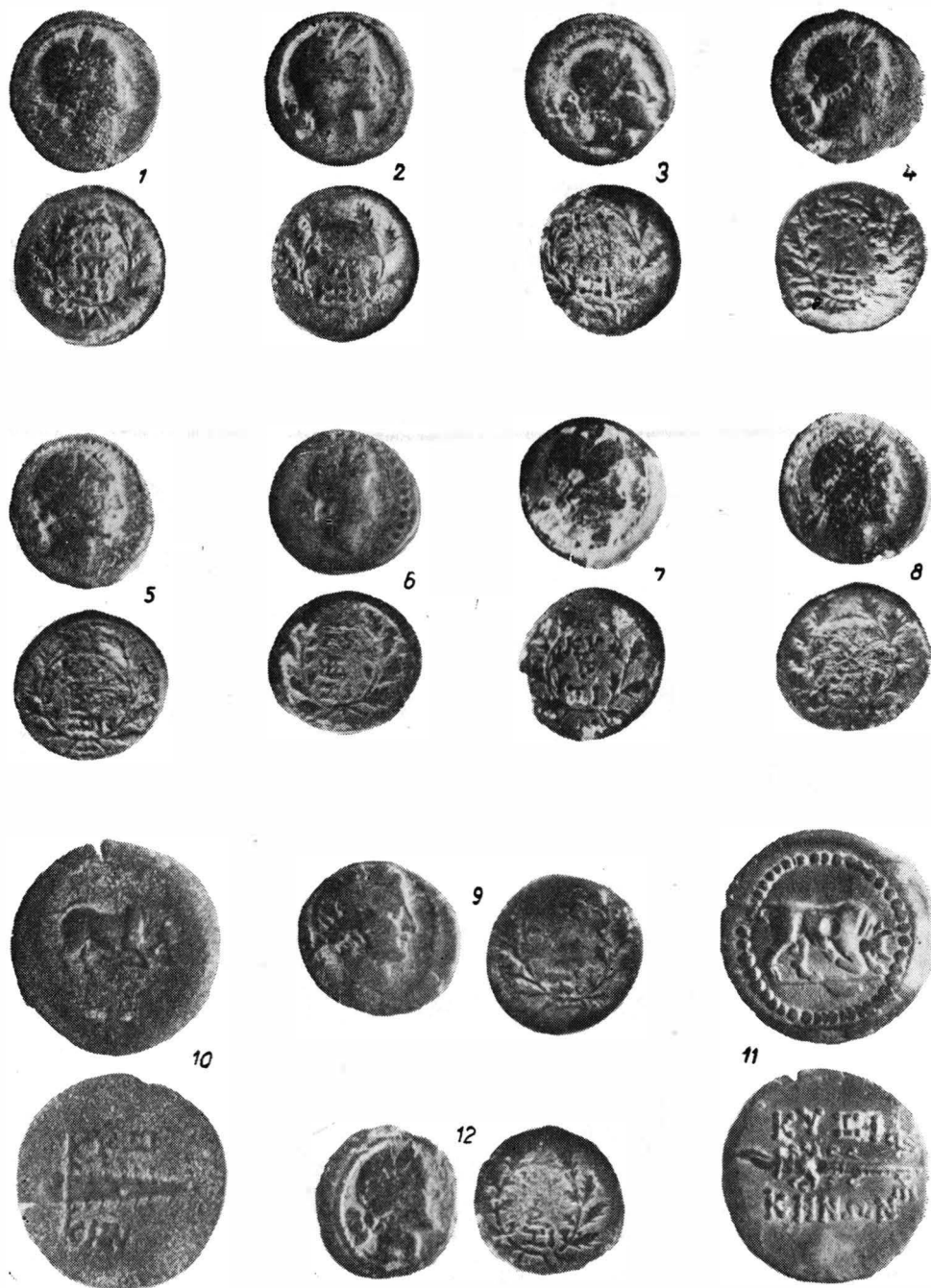

Fig. 2. — Tezaur de monede de bronz din Cyzic, descoperit la Curcani (reg. București).

22. *Idem.*
AE. Greut. 5,27 g. Diam. 19 mm.
23. *Idem*, dar monograma , iar în exergă A.
AE. Greut. 6,74 g. Diam. 19 mm (fig. 2/3).
24. *Idem*, dar monograma , iar litera din exergă ilizibilă.
AE. Greut. 4,20 g. Diam. 19 mm (fig. 2/4).
25. *Idem*, dar monograma puțin mai clară.
AE. Greut. 6,30 g. Diam. 19 mm (fig. 2/5).
26. *Idem*, dar monograma , iar în exergă 1.
AE. Greut. 6,29 g. Diam. 18 mm (fig. 2/6).
27. *Idem*, dar monograma , iar în exergă A.
AE. Greut. 5,40 g. Diam. 18 mm.
28. *Idem*, dar monograma , iar în exergă, M.
AE. Greut. 5,34 g. Diam. 18 mm (fig. 2/7).
29. *Idem*, dar monograma , iar litera din exergă ilizibilă.
AE. Greut. 3,64 g. Diam. 18 mm (fig. 2/8).
30. *Idem*, dar și monograma ilizibilă.
AE. Greut. 5,54 g. Diam. 19,5 mm (fig. 2/9).
31. *Idem.*
AE. Greut. 5,44 g. Diam. 18 mm (fig. 2/12).
32. *Idem.*
AE. Greut. 5,74 g. Diam. 18 mm.
33. *Idem.*
AE. Greut. 5,50 g. Diam. 20,5 mm.
34. *Idem*, dar rv. complet șters.
AE. Greut. 3,40 g. Diam. 18 mm.
35. Av. Taur furios, spre dr.; cu piciorul drept ingenunchat și cu capul în față; imprejur cerc perlat.
Rv. K Y I I K H N Ω N. În mijloc, făclie aprinsă.
AE. Greut. 7,96 g. Diam. 25 mm (fig. 2/10).
Sylloge, nr. 79.
36. Av. *Idem*, dar mai clar.
Rv. *Idem*, dar K Y I I K H N Ω N și monogramele   ?
AE. Greut. 8,05. Diam. 25 mm (fig. 2/11).

După cum rezultă din descrierea făcută mai sus, tezaurul cuprinde două tipuri monetare. Primul tip, reprezentat prin 34 de exemplare redă pe avers capul zeiței Core Soteira, iar pe revers numele orașului sub formă prescurtată și cite o monogramă sau siglă, totul înscris într-o cunună de frunze de stejar. Dedesubt întilnim cite o literă. Celălalt tip, din care

posedăm doar două piese, are un alt modul și prezintă pe avers un taur, iar pe revers o făclie aprinsă, legenda **KYI IKHNQN** și cite una sau două monograme.

În cadrul primului tip, greutatea este destul de variabilă. Cele mai grele piese, opt la număr, cîntăresc între 6 și 6,87 g. Urmează apoi o serie alcătuită din 19 monede a căror greutate variază între 5 și 5,93 g și un alt număr de 5 piese, cu greutatea cuprinse între 4,20 și 4,82 g. Restul de două monede din cadrul aceluiași tip cîntăresc 3,64 și 3,40 g. Diferențele de greutate dintre monede se datoresc, unele imperfecțiunii procedurii tehnice folosit la baterea lor, ceea ce dădea naștere acestor diferențe, iar altele se leagă de raportul valoric pe care-l reprezintă față de unitatea ponderală din care derivă. Cu alte cuvinte monedele mai mici în greutate ar putea fi considerate subdiviziuni ale celor care cîntăresc aproape dublu.

O caracteristică generală a tuturor monedelor o constituie prezența monogramelor de pe revers. În primul rînd atenția ne este atrasă de varietatea lor. Unele sînt simple, altele — cele mai multe — sînt combinate din cite 2 pînă la 4 litere, cărora li se mai adaugă uneori și cite un semn. Toate acestea sînt de pus în legătură, foarte probabil, cu numele monogramat al șefilor de atelier sau al magistraților însărcinați cu supravegherea baterii monedelor. Cît privește literele din exergă, ele ar putea indica atelierul din care provine fiecare monedă în parte.

Despre cunoașterea datei exacte a emisiunii monedelor de față nu poate fi vorba ⁴. După toate indicațiile de care dispunem, se poate presupune că ele datează de la sfîrșitul epocii elenistice, fiind emise, foarte probabil, în secolul al II-lea, unele dintre ele poate chiar în secolul I î. e. n. ⁵. Cele mai tîrzii sînt desigur cele două piese descrise la nr. 35 și 36, adică tipul de monede cu legenda **KYI IKHNQN**.

Admițînd că tezaurul a fost descoperit la Curcani, așa cum reiese din informațiile de care dispunem, urmează să găsim o explicație a prezenței lui în nordul Dunării.

Despre rolul pe care l-a jucat orașul Cyzic în comerțul Mării Negre și cel al regiunii balcanice, în secolul V și IV î. e. n. ⁶ stau mărturie o serie de descoperiri monetare și chiar unele informații scrise ⁷. Staterul din Cyzic devenise în această vreme moneda curentă în regiunile amintite. Încrederea de care se bucura i-a permis acestuia să pătrundă în regiuni foarte îndepărtate. Descoperiri de monede din Cyzic au fost semnalate pe teritoriile noastre, în Dobrogea la Cuzgun ⁸ și Histria ⁹. Nu cunoaștem însă cazuri în care acesta să fi depășit linia Dunării spre nord, în teritoriul getic.

⁴ B. Head, *op. cit.*, p. 525—527, datează acest tip monetar în secolul III î. e. n.

⁵ *Sylloge Nummorum Graecorum — Mysia*, nr. 68—82; R. Bellinger, *Greek Coins from Yale Collection*, III. *A Hoard of Bronze Coins of Cyzicus*, în *Yale Classical Studies*, XIII, 1952, p. 161—169.

⁶ Em. Condurachi, în *Balkanica*, VII, I, 1944, p. 23—44; idem, *Les statères de Cyzique et les routes commerciales du Hellespont au Danube*, în *Eirene*, I, 1960, p. 61—67; Th. Gerasimov, în *Annuaire du Musée National de Sofia*, VII, 1944, p. 72—89.

⁷ Cf. P. O. Karișkovski, în *VDI*, 3, 1958, p. 121—136.

⁸ C. Moisil, *Monete și tezaure monetare*, în *BSNR*, X, 1913, p. 63, nr. 23.

⁹ Suzana Dimitriu, *O monedă divizionară din Cyzic la Histria*, în *SCIV*, VIII, 1957, 1—4,

Situația este însă cu totul alta dacă ne referim la epoca și la tezaurul descris mai sus. Socotim că, în cazul de față, prezența tezaurului în nordul Dunării nu se mai leagă direct de activitatea și rolul comercial al orașului Cyzic. Pentru epoca la care ne referim și anume pentru secolele II—I î.e.n., importanța economică și rolul său comercial sînt departe de a egala pe cele avute în secolele V—III î. e. n. Nu există nici un fel de dovadă pentru o legătură directă în epoca respectivă, cu așezările de la nordul Dunării — ne gîndim în primul rînd la o dovadă de ordin numismatic.

De aceea, explicația prezenței monedelor din Cyzic în preajma Olteniței trebuie căutată — după noi — în relațiile geților cu lumea tracă sau cu cea a centrelor sclavagiste din sud. Descoperirile arheologice făcute în așezările din Muntenia ne îndreaptă tocmai spre o asemenea interpretare. Săpăturile întreprinse la Popești¹⁰, Crăsani¹¹, Coconi¹², Tinosul¹³, Cetățeni¹⁴ etc., au scos la iveală un numeros material ceramic și obiecte de import, produse ale lumii elenistice din sud. Ele dovedesc posibilitățile economice de care dispuneau triburile getice în secolele II—I î. e. n., putînd întreține un comerț intens cu populațiile din afară, și indică în același timp centrele principale cu care aveau asemenea legături. Nume ca Thasos, Rhodos și Chios sînt bine cunoscute celor care au făcut cercetări în principalele așezări getice, ca și celor care s-au ocupat de asemenea probleme în general¹⁵. Produse ale acestor centre, vinuri și uleiuri, erau mult răspîndite în rîndurile populației getice. Numeroase amfore grecești ștampilate, găsîte la nord de Dunăre, vorbesc de la sine despre atari legături și despre intensitatea lor¹⁶. În aceleași așezări se găsesc frecvent și alte produse ale lumii grecești sclavagiste. În această privință poate fi amintită ceramica, în care un loc de seamă îl ocupă cupele deliene, ca și diverse obiecte de utilitate curentă sau de podoabă.

Deosebit de semnificative în acest sens sînt descoperirile monetare care vin să demonstreze, alături de ceramică, orientarea comerțului getic către centrele sclavagiste din sud. Monede de pe coasta tracică a Mării Negre, în special din Odessos și Mesembria, se găsesc în așezările getice din nordul Dunării. La Popești¹⁷, de pildă, unde s-au făcut cercetări mai intense, asemenea monede apar relativ frecvent în straturile de cultură din secolele II—I î. e. n. Prin săpăturile executate în stațiunea getică de la

¹⁰ Radu Vulpe, *Șantierul arheologic Popești*, în *Materiale*, III, p. 227—242; *Materiale*, VI, p. 307—321; *Materiale*, VII, p. 321—336.

¹¹ I. Andrieșescu, *Piscul Crăsani*, București, 1924.

¹² Radu Vulpe, *Raport asupra săpăturilor arheologice de la Piscul Coconilor*, în *BCMI*, XVII, București, 1924, p. 46 și urm.

¹³ R. Vulpe și Ecal. Vulpe, *Les fouilles de Tinosul*, în *Dacia*, I, 1924, p. 194—223.

¹⁴ Gr. Tocilescu, *Cîteva monumente epigrafice din Muzeul Național de Antichități*, București, 1903, p. 8; D. Tudor, *Amfore elenistice descoperite în adîncul teritoriului R. P. R.*, în *Studii și Referate*, partea I, 1954, p. 83.

¹⁵ V. Pârvan, *La pénétration hellénique et hellénistique dans la vallée du Danube*, în *Academia Română, Bulletin de la section historique*, X, 1923, p. 23—47.

¹⁶ D. Tudor, *op. cit.*, p. 81—88.

¹⁷ R. Vulpe, *Șantierul arheologic Popești*, în *SCIV*, VI, 1955, 1—2, p. 258 și în *Materiale*, III, p. 234.

Zimnicea¹⁸, au fost scoase la iveală monede din Odessos. La Popești¹⁹, în cadrul aceleiași strat de cultură, au mai fost descoperite de asemenea o monedă de bronz din Maroneia și alta din Amisos. Tetrardrahele din Thasos²⁰, care cunosc o mare răspîndire în această vreme, apar fie izolate, fie în tezaure, în multe așezări getice sau în preajma acestora. Nu socotim necesară înșirarea tuturor descoperirilor monetare de acest fel. Considerăm că numai semnalarea faptului ca atare, este suficient pentru a ilustra volumul mare de schimb al geto-dacilor cu lumea greacă din sud.

În lumina acestor date, credem că-și poate găsi ușor explicația și prezența, lângă Oltenița, a tezaurului cu monede de bronz din Cyzic.

Despre pătrunderea în regiunile noastre a anumitor mărfuri, produse de centrele grecești mai depărtate de pe coasta de nord a Asiei Mici, mai stau mărturie și unele amfore din Sinope sau moneda din Amisos găsită la Popești. Alături de acestea, monedele din Cyzic vin să sporească numărul unor monede, menite să ne arate că aducerea în nordul Dunării a unor produse din regiunea amintită nu poate fi întimplătoare. Rămîne însă de rezolvat problema dacă aceste monede din Cyzic au ajuns în mediul getic direct, prin negustorii orașului respectiv sau prin intermediul coloniilor vest-pontice și al populației trace. După cît se pare, în cazul de față nu poate fi vorba despre un comerț direct. Atît marea depărtare față de locul lor de origine, cît și numărul restrîns al descoperirilor pledează mai degrabă în favoarea venirii lor prin mijlocirea orașelor vest-pontice sau aceea a populației trace. Așteptăm și alte descoperiri de acest gen, care să ne îngăduie formularea unor concluzii mai puțin ipotetice și o mai exactă interpretare a tezaurului de monede din Cyzic descoperit la Curcani.

II. Tezaur de tetrardrahe din Thasos: (Nucii, com. Vasilați, r. Oltenița)

În cursul lunii august 1960, doi țărani, Tudorache Florea și Caraman Smarandache din com. Vasilați au descoperit întimplător, la suprafața terenului, un grup de tetrardrahe din Thasos.

Luînd cunoștință despre această descoperire prin Țepeș Mihai din aceeași comună, ne-am deplasat la fața locului unde am stabilit condițiile de găsire a tezaurului. S-a aflat cu acest prilej că depozitul monetar s-a găsit pe teritoriul satului Nucii, la o depărtare de circa 3—4 km spre vest de sat și la 2 km sud-est de satul Pasărea, com. Frumușani. Monedele care fuseseră scoase la suprafața terenului de către plug, au fost adunate de pe terenul arat.

Nu s-a găsit nici o urmă de vas și nici indicii despre existența vreunei așezări antice în punctul respectiv.

¹⁸ I. Nestor, *Raport asupra campaniei de săpături arheologice de la Zimnicea*, în *SCIV*, I, 1950, p. 95—96; cf. și B. Mitrea, în *SCIV*, 16, 1965, 2, p. 244 și 252—253.

¹⁹ R. Vulpe, *Șantierul arheologic Popești*, în *SCIV*, VI, 1955, 1—2, p. 258 și în *Materiale*, VII, p. 333.

²⁰ B. Mitrea, *Penetrazione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista*, în *ED*, X, 1945, p. 64—73.

Din spusele descoperitorilor reiese că ei au găsit un număr de circa 50 de monede. Dintre acestea 40 piese au fost achiziționate de Institutul de arheologie, alte 5 monede au intrat în colecțiile Muzeului de istorie a Bucureștilui, iar restul s-a împrăștiat în sat, imediat după ce s-a făcut descoperirea.

Fig. 3. — Tetradrahme thasiene (originale și imitații) din tezaurul de la Nucii (reg. București).

Faptul că monedele au fost scoase la iveală de plug este un indiciu că tezaurul se afla îngropat la o mică adâncime, circa 0,30—0,40 m. Nu putem ști dacă a fost descoperit întreg tezaurul sau a mai rămas în pământ o parte. O săpătură de control nu s-a făcut din cauză că locul exact unde fuseseră găsite monedele n-a fost identificat cu suficientă certitudine. Nu este însă de loc exclus ca monedele descoperite să reprezinte întreg tezaurul, ținând seama de faptul că depozitele cu astfel de piese nu cuprind un număr prea mare de exemplare.

Tezaurul are în majoritatea sa, piese originale și câteva imitații, care se prezintă astfel :

1 — 5. Av. Capul lui Dionysos cu cunună de iederă spre dr.; cununa cu două frunze îndreptate în sus, iar două în jos; deasupra frunții două rozete.

Rv. ΗΡΑΚΛΕΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΘΑΣΙΩΝ. Herakles nud, în picioare spre st., ține în dr. măciuca, iar în st. blana de leu. Între piciorul drept și măciucă, sigla M, cu sau fără bară.

Tetradrahme. Greut. 16, 40; 16,40; 14,81; 16,58; 16,25 g.

6 — 37. Av. Ca mai sus, dar cununa are trei frunze în sus și două în jos. Unele piese sînt stilizate.

Rv. Ca mai sus; unele monede prezintă urme de stilizare; legenda fiind scrisă punctat sau greșit (fig. 3/1—3). Pe una din piese, în locul siglei M, apare monograma (fig. 3/2).

Tetradrahme. Greut.: 15, 33; 15,87; 15,97; 15,98 g, restul între 16,03—16,71 g.

38—40. Av. Ca mai sus, dar cununa are trei frunze în sus și două în jos.

Rv. ca mai sus, dar una din monede are monograma (fig. 3/4).

Tetradrahme. Greut.: 16,25, 16,29 și 16,48 g.

III. Tezaur de tetradrahme Macedonia Prima și Thasos (Merișanii, r. Alexandria)

Pe teritoriul comunei Merișanii, la punctul denumit „La Băloiu”, situat la circa 2 km nord de sat, pe partea dreaptă a apei Clănița, s-a descoperit în anul 1961, un tezaur cu monede emise de Macedonia Prima și Thasos. Primele indicații în legătură cu această descoperire le-am primit de la Tudor Soare din comuna Orbeasca, r. Alexandria, care găsisese în 1959, la suprafața terenului, o monedă Macedonia Prima. Deplasîndu-ne la fața locului în cursul anului următor, am reușit să mai găsim încă o monedă, aflată tot la suprafața terenului, fiind scoasă la iveală de către plug.

Cu prilejul săpăturilor executate în 1961 la Olteni, ne-am deplasat cu o echipă de lucrători, pînă la punctul unde fuseseră găsite monedele. Sondajul făcut, la locul respectiv, pînă la o adîncime de numai 0,30 m, a dus la descoperirea unui grup de 12 monede, așezate direct în pămînt. Astfel s-a ajuns la un număr total de 14 monede, dintre care 10 sînt tetradrahme de tip Macedonia Prima, iar restul tetradrahme din Thasos. Toate acestea au intrat în colecțiile Institutului de arheologie.

În timpul cercetărilor făcute s-au adunat de pe arătură și câteva fragmente ceramice de tip geto-dacic, unele lucrute cu mîna, iar altele cu roata. Aceasta denotă că prin apropiere se află o așezare getică, dar a cărei identificare nu am putut-o face.

Toate monedele s-au păstrat destul de bine în pămînt, fără să prezinte urme de oxidare. De aceea curățirea lor s-a făcut fără nici un fel de difi-cultate.

Iată descrierea lor :

A. Macedonia Prima

1. Av. Scut macedonean împodobit cu rozete, avînd la mijloc capul zeiței Artemis spre dr., înconjurat de un cerc perlat.

Rv. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΙΠΟΤΗΣ. Măciucă culcată spre dr.; sus monograma ΠΠ. Totul este înscris într-o cunună de frunze de stejar. În afara ei un fulger. Greut. 16,63 g. Diam. 32 mm.

2. *Idem*, dar pe rv., sus litera N, iar jos monograma ΠΠ. AR. Greut. 16,57. Diam. 32 mm.

3. *Idem*, dar pe rv., sus monograma ΠΠ, iar jos ΚΡ și ΤΕ.

AR. Greut. 15,75 Diam. 30 mm.

4. *Idem*.

AR. Greut. 16,38 g. Diam. 32 mm.

5. *Idem*.

AR. Greut. 16,54 g. Diam. 32 mm.

6. *Idem*.

AR. Greut. 16,70 g. Diam. 30,5 mm.

7. *Idem*.

AR. Greut. 16,80 g. Diam. 30 mm.

8. *Idem*.

AR. Greut. 16,32 g. Diam. 32 mm.

9. *Idem*.

AR. Greut. 16,29 g. Diam. 30,5 mm.

10. *Idem*, dar în jos în dr. monograma ΝΕ.

AR. Greut. 16,62 g. Diam. 30 mm.

B. Thasos

11. Av. Capul lui Dionysos cu cunună de iederă spre dr. Rv. ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΘΑΣΙΩΝ. Herakles nud, în picioare spre st., ține măciuca și blana de leu; între măciucă și piciorul dr. litera M.

AR. Greut. 16,36 g. Diam. 33,5 mm.

12. *Idem*, dar pe rv. litera Μ.

AR. Greut. 15,47 g. Diam. 32 mm.

13. *Idem*, dar av. „barbarizat”, iar pe rv. [HP]AKAEΟΥΣ și o tăietură.

AR. Greut. 15,91 g. Diam. 31,5 mm.

14. *Idem*, dar rv. „barbarizat”. Herakles este mult schematizat, iar legenda greșit redată ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΟΥΣ ΙΑ Ζ în cîmp dr. litera N

AR. Greut. 14,40. Diam. 32 mm.

QUELQUES TRÉSORS MONÉTAIRES ANTIQUES DÉCOUVERTS DANS LA RÉGION DE BUCAREST

RÉSUMÉ

I. *Le trésor de monnaies en bronze de Cyzique, découvert à Curcani (district d'Oltenița)*

La collection de George Buzdugan de Bucarest renferme entre autres un trésor formé de 36 monnaies de Cyzique. Le trésor a été mis au jour en 1915 dans la commune de Curcani, district d'Oltenița, près du Danube. Les monnaies représentent des émissions de l'époque hellénistique tardive, des IIe — Ier siècles de notre ère.

Ce trésor comporte deux types monétaires. Le premier, représenté par 34 pièces portant à l'avvers la tête de la déesse Core Soteira et au revers le nom de la ville avec un monogramme inscrit dans une couronne de feuilles de chêne (fig. 1 et 2); le second, avec 2 pièces, ayant sur l'avvers un taureau et au revers, une torche avec la légende KYZIKHNQN (fig. 2/10—11).

Une des caractéristiques de ces monnaies est constituée par la présence de monogrammes, intéressants par leur variété. Les monogrammes doivent probablement représenter le nom en abrégé des chefs d'ateliers ou des magistrats chargés de la surveillance de la frappe des monnaies.

La présence de ces pièces au nord du Danube peut être mise sur le compte des relations des Gêto-Daces, aux IIe — Ier siècles avant notre ère, avec le monde grec esclavagiste du sud ou avec la population thrace. A ce sujet il existe aussi d'autres témoignages archéologiques ou numismatiques. Il s'agit de nombreuses amphores estampillées de Rhodos, Chios et Thasos, de la céramique grecque en général et de la céramique délienne en particulier, des monnaies de Thasos, Maronea, Odessos, Mesembria, Amisos, etc., toutes ayant été mises au jour dans les établissements gétiques du nord du Danube.

II. *Le Trésor de tétradrachmes de Thasos*

Sur le territoire du village de Nucii (district d'Oltenița) on a découvert en 1960 un trésor composé de 45 tétradrachmes thasiennes parmi lesquelles se trouvent aussi quelques imitations (fig. 3).

III. *Le Trésor de tétradrachmes Macedonia Prima et Thasos*

Sur le territoire de la commune de Merișanii (district d'Alexandria) on a découvert en 1961 un petit trésor comportant 10 tétradrachmes *Macedonia Prima* et 4 tétradrachmes de Thasos, des IIe — Ier siècles avant notre ère.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — Trésor de monnaies en bronze de Cyzique, découvert à Curcani (région de Bucarest).

Fig. 2. — Trésor de monnaies en bronze de Cyzique, découvert à Curcani (région de Bucarest)

Fig. 3. — Tétradrachmes thasiennes (originaux et imitations) du trésor de Nucii (région de Bucarest).